

**Gbre wáraga bi Páwulo
eké zí 'yì ga bi simi
Koríndo
ní
Ledre gí ro gbre búkú bi
Koríndo ní**

Páwulo eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Koríndo ngúru mongú gara simi káṅgá 'bi 'yì ga bi Gírìsì e ní. Eké ledre nées zíye simi bi ni do misi'di mindéréne íri ní. Oto kóo dosì ledre 'bi Lomo go zíye íri, gí zí kényì nées ili ndéré íri í'bí yata bilámá sómù ledre zíye. Nées sù ledre bi eké ledre ba kása zíye íri gí roa ní. Abú ni tí kí ledre ga gére nées kenée yá, bisinyí ledre ni fú lá yì ené bo dongaráye íri. Páwulo ili 'yì ga bi 'bi Kírésìto nées idíní yéme dongaráye 'dá'dá zíne kí óguné íri.

Ngíti géyì ukuní 'bi eyé kídí Páwulo ndaá 'bi ené mbigí 'yìmikása 'bi Kírésìto wá ndìsì sínýi késì 'bi kanísa. Simi ledre bi eké ba, uku mbigí ledre gí roné kí ledre bilámá ledre 'bi Yésu bi Lomo í'bí zíne bi nées ndìsì úku a zí 'yì e ní. Simi kápita 9-10 'dodo ledre zí 'yì e gí ro káa zí bi niyí ndìsì sáká 'yì ga bi 'bi Lomo kpá kí Kanísa ga bi do ngíti géyì bi e kí késì ga bi zíye nées.

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi gara bi Koríndo kí lafúse ga bi simi káṅgá bi Ákaya ní.

Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésu ní, máéké wáraga ba máa zise. Lúnduzé Timatíyo simi Lomo, bi azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéne zise íri kíngaya.

² 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Kírésìto Yésu, idíní í'bí úndru zise gi do bi zise ndìsìsè bilámáne.

Páwulo í'bí mbófo éyí zí Lomo

³ Mbófo éyí zí Lomo bi 'Bu Ngére ezé Kírésìto Yésu ní. Ni ne 'yì bi ndìsì sáká zée do rìkí tù'dù m̀isi'di e za mbá ní. ⁴ Lurúomo zée lá kí komoné wá, simi bi azé go simi ledre ní, ndìsì sáká zée kí í'bí roko'bu zize gi do bi zize útúásáze ndìsì sáká lafúze e simi ledre e káa zí bi ndìsì sáká zée ní. ⁵ Ni kenée ma'dú, káa zí bi kóo Kírésìto 'do'dó gi rozé ní, zée ga bi azé go 'yì ené e ní, azé 'dó'dó kpá kenée. Káa zí bi kóo Lomo ndìsì í'bí roko'bu zía simi bi ndìsì 'dó'dó ní, Lomo ni kpá í'bí roko'bu zize kenée. ⁶ Simi bi azé go ndìsì 'dó'dó ní, zize ndìsì ndíki roko'bu kí komokenzi gi zí Lomo gi ro sáká sée kíe gi ro zise ndíki trìdrì. Saká zée simi 'do'dó ga bi ndìsì ní ndíki zée ní gi do bi zise ówo a kídí ndìsì í'bí roko'bu zize ne gi do bi zize sáká sée. Simi bi áse ndìsì útusimisé cé káa zí bi ndìsìzè útusimisé ní. ⁷ Owozé go bilámáne kídí gi zía bi ndìsìsè go útusimisé simi 'do'dó kpá cé káa zize ní, Lomo ni í'bí roko'bu zize káa zí bi í'bí zize ní.

⁸ Owú 'bi Babá e, utúasá miútúásá zize úku ledre 'do'dó bi kóo 'dodozé simi Ásiya ní zise. Née ndaá kóo 'do'dó wá, yì ené umbu, olúoguzé gi simi gu. ⁹ Lomo rozé ndaá lolu kóo wá, gi zía owozé nda kóo tí go kídí azé yì ezé go umbu. Gi zí

kéyì nées, zíze nda kóo ótoómo rozé mbá dūú zí Lomo gí zía roko'bu 'bì úru 'yì e gí simi umbu ni dūú zía. ¹⁰ Ma'díi, zía kóo yómo zée gí tara umbu nées. Owoyemezé go bilámáne kídí ni ndíṣì sáká zée fú kenée simi ledre e za mbá. ¹¹ Ídísé ini ini zí Lomo gí rozé. Simi bi ni ndíṣì sáká zée ní, ni óto tú'dú 'yì e zíye ídíye kí rokinyi do ndíṣiyé mbófo Lomo gí zíse.

Páwulo oyóló'bó ledre kóo yeme ní

¹² Dukuwu ndaá ro dozé wá. Ndíṣizé ndíṣì kí dozé 'dága gí zía ndíṣì bi ndíṣizé ndíṣì a kí 'yì e kpá kése ní ni do mīsi'di bi Lomo ili ní. ¹³ Togú mākása ledre go zíse yá, ndíṣisè ówoyéme a 'diya gí zía sómú ledre amá ndaá 'bì ené gbre gbre wá. ¹⁴ Abú ówoyémesé aka ledre ga bi ukuzé yée zíse ba wá, simi bi karanée Ngére Yésu ni ndá'baogú ní, ásé ídí kí rokinyi kíze kpá káa zí bi azé kí rokinyi gí zíse ní.

¹⁵ Máówo go bilámáne kídí ásé kí rokinyi. Ni bilámáne zíma ógú andá romá zíse íri gí ro zíse ídísé kí úndru za kíngaya. ¹⁶ Mizefi sómú ledre amá ni kídí, mááyí ìnyì gí simi káṅgá bi Ásiya ní ndéréma simi Mekedoníya. Mááyí 'dēcì bi kpurú gí zíse gí ore kí lúru sée. Kpá kenée simi mindá'baogumá, mááyí ógú kpá kpurú gí 'dí zíse gí ore gí ro zíse sáká máa gí ro zíma ndéréma simi Yúdaya káṅgá 'bì Yúda e. ¹⁷ Ndásé lúru máa káa zí 'yì bi togú yeme ledre go yá, zía ndíṣíné oyóló'bó a gbù gbù gbù ní wá.

¹⁸ Mándá 'yì oyóló'bó ledre wá, éyì bi máúku go ní, ni méngì roné tí káa zí bi máúku ní.

Máúku née ledre bi Lomo owo bú ní. ¹⁹ Kírésìto Yésu Owú 'bi Lomo bi zée kí Timatiyo e kí Siliváno e ndìsìzé úku ledre a zise ba ní, ni 'yi bi togú uku ledre go yá zía tí méngì a ní. ²⁰ Ledre ga bi za mbá Lomo yeme yée gì ro yómo 'yìma'dí ní, Yésu ogú méngì yée go mbá. Gì zì kényì née, zize ndìsìzé í'bí mbófo éyì zì Lomo. Zize ñgúnṅu a kídí "Ídí kenée." ²¹ Wo, Lomo ma'dáa geléogú zée ne zía í'bí roko'bu née zize kése gì do bi zize ñgúnṅu ledre Kírésìto kíngaya zize ndìsì tórozé ngbúó simi moko ené bi í'bí zize ní. ²² 'Dá'dá kasa 'dówúne simizé káa do mizefì sáká éyì zize gì ro zize ndìsìzé méngì dujú ledre ené gì do bi zì 'yi e ówo a mbá kídí azé go mbigì 'yi ené e.

²³ Lomo owo sí ledre bi máogú gì zía zise íri 'diya wá ní bú. Togú máogú kóo 'diya yá, mááyí kóo ódro zise o'buó'bu. ²⁴ Otozé ezé rozé zise zize ídíze kí ledrezé owóowó wá. Ilizé zize ndìsì méngì moko 'bi Kírésìto kése ndro gì zía bi ñgúnṅusé ledre ené go ní gì do bi zise ídíse kí rokinyi.

2

¹ Gì zì kényì née, máoyóló'bó sómú ledre amá go kí ndéréma zise íri káa bi mááyí úku ledre bi ni óto unṅú do mimbé'desé ní zise ke. ² Togú máoto unṅú do mimbé'desé kí ódro bi o'buó'bu zì bi sínýíne rosé ní, ásé nda óto máa zì bi émené romá ní lárá a káa be 'di? Ótosé esé lolu máa zì bi émené romá wá. ³ Máódro 'dijì romá simi ledre bi máéké ba kenée gì zía simi bi mááyí ógú íri ní, ásé óto máa se zì bi émené romá.

Rokinyi bi ąsę idį kie nį, ni ńto mąa ne zįma idįma kį rokinyi. ⁴ Simi bi kńo mąąyį ęke ledre nęe zįse nį, rokinyi ndąą kńo romą wą, bi sinyį kńo romą mişinyį zįa ńto mąa zįma ndįşimą gi zįa gboń simi inį komomą. Mąęke kńo ledre nęe zįse kenęe gi zįa 'bųse ofų domą go.

ńtońmo ledre zį 'yi lųyų ledre e

⁵ Togų ngųrusę luyų ledre yą, abų bi ni tį sinyį romą gi zįa yą nį, bi ni sinyį rosę mbą rńmo domą. ⁶ 'Do'dń bi i'bisę zįa gi zį ledre bi luyų wo nęe nį utųsą go kie kpįni. ⁷ Bi ba nį, şįndį kadra ogų go gi ro zįse ńtońmo ledre zįa, zįse 'dį'bilųgu wo simi şųmų dongarąse kąa bi ni nda lųrų ronę kąa zį kęmbį moko ndąą lolų şiminę wą nį ke. ⁸ İdisę fų lą 'dńdo a zįa kįdį ni ngųrusę bi 'bų a ni fų bo dosę nį. ⁹ Mąęke kńo ledre zįse 'dą'dą gi ro ńwo a togų ąsę tį ńto ńndrumą simi ledre ga bi mąndįşį ńku yęe zįse nį yą. ¹⁰ Togų ńtońmosę ledre go zį 'yi yą, mąąyį kpą ńtońmo ledre zįa. Togų mąńtońmo ledre go zį 'yi yą, Kįresįto Yęşų ńwo tį go kįdį ma'dįi mąńtońmo ledre go zį 'yi nęe gi zįa ńtońmosę kpą ledre go zįa. ¹¹ Ni mińtųsąne zįse ndįşįsę ńtońmo ledre zį 'yi bi luyų ledre go nį kąa bi Satąna ni ndiki bifųń zįa ńlųne dongarąze, gi zįa ńwozę mimęngį ledre enę bų.

¹² Simi bi mąįnyį ndęre simi gara bi Tńra gi ro ńku ledre 'bi Kįresįto zį 'yi ga bi iri nį, mąąyį ńgų iri nį, Ngęre Yęşų ńlų go do mimbę'de tų'dų 'yi e niyį go nzįyiyę ndįşį sńngń bilámą ledre bi mąńgų kie nį. ¹³ Gi zįa bi ngąrą mąńgų ndiki

lúnduzé Tító simi Lomo ore wá ní, má'dú'du nda kóo zíye ore lá ca, zíma 'dícíómo kacíma zíye, yóó zíma ndéréókpóma simi Mekedoníya.

¹⁴ Mbófo éyí zí Lomo zía óto Kírésíto káa do mongú manda zía ndísi útúne zíze 'dá'dá simi ledre e za mbá kí mongú roko'buné káa zí mongú manda 'bi asikíri e ní. Zí Lomo ma'dáa ndísiné sáká zée zíze ndíszé úku bilámá ledre bi gí do bi Yésu ní zí 'yí e. Bilámá ledre née inyi kóo zí 'yí e rómo do bikinyi ledre e mbá. ¹⁵ Azé zí Lomo kí ledrezé owóowó káa zí bilámá sù'bù mindonyo ní. Kpá zí 'yí ga bi ñgununí ledre Kírésíto go ní, kí yée ga bi ñgununí wá ní. ¹⁶ 'Yí ga bi ñgununí ledre Yésu wá ní, ndísiní éré gí zí ndonyozé ñgírí gí zía ndonyozé née ni zíye káa zí ndonyo umbu ní gí zía niyí úyu kpá kenée. Ambí ni útúásá méngí moko 'bi Lomo ní ne? Nda zí yée ga bi ñgununí ledre Yésu go ní ndonyozé ni zíye ndonyo trídri gí zía niyí ídí 'bi eyé trídri. ¹⁷ Ndazé ezé káa zí tú'dú ngíti géyí 'yí ga bi iliní ndísi úku kúrú Lomo gí do bi do í'bí éyí zíye ní wá. Ndíszé úku zí 'yí e mbigí ledre 'bi Lomo gí zía uzu zée, go utúásázé go komoa 'yí ga bi 'bi Kírésíto ní gí ro moko ené.

3

Mikánda miyéme ledre 'bi Lomo

¹ Ndíszé lúru a íri káa zí éyí bi ndíszé mbófo rozé ní? Ílisé kóo idíní éké do sílize wáraga káa zí bi ndísiní éké a do sílì ngíti géyí 'yí e ní ógu 'dódo a zíse kídí azé 'yí ga bi 'bi moko 'bi

Lomo ní, togú kenée wá ní, ílisé kóo éké wáraga ma'dáa zíze se? f'i, ndaá 'bi ené kenée wá. ² Ásé se zíze káa zí miéké wáraga ní. Gí zía 'dódosé kací moko bi ndìsìzè méngì a dongarásè ní go zí 'yì e ówo a mbá kídí azé 'yì 'bi moko 'bi Lomo. ³ Ásé go káa zí mbigí wáraga bi Kírésìto eké ne ní, gí zía 'dódosé bilámá moko bi mengìzè zí Lomo ní go simi miméngì ledre esé e. Ledre ga bi gí do bisé ní ekéní eyé miéké wá, 'Dówù Lomo méngì yì ené ne.

⁴ Ukuzé ledre ga gére née kenée gí zía owozé go ma'díi kídí Lomo i'bí roko'bu go zíze ndìsìzè méngì moko ené kè sì sílí Kírésìto. ⁵ Utúasázé úku ledre bi kídí ndìsìzè méngì ledre ga gére née kí roko'bu ezé 'bi 'yìma'dí e ní wá. Lomo i'bí roko'bu ledre ga bi mengìzè née zíze ne. ⁶ Geléogù zée ne gí ro zíze ndìsìzè úku bilámá ledre bi yeme mikándané ní. Ndaá 'bi ené lorù bi kóo Músa eké ní wá. Gí zía 'Dówù Lomo ndìsì i'bí trìdrì ne zí 'yì e, ndaá 'bi ené lorù wá.

Lorù i'bí ené trìdrì zí 'yì e wá

⁷ Lorù bi kóo Músa eké ní uku kídí togú 'yì ngunḡu ledre 'bi Lomo wá yá, ni úyu. Lorù née ni kóo miékéótoné ro tutú. Abú kenée ndotó, lorù máa née oto kóo simi komo Músa ndìsì rìrìne mìrìrì Isiréle e utúasání ndìsì lúrú a wa. Abú kenée ndotó, roko'bu máa née ni úkù ené miúkù. ⁸ Mikánda yéme ledre bi Lomo yeme zía kásaogù 'Dówùne gí ro í'bí trìdrì bi za fí ní romo do lorù bi ekéní miéké ní. ⁹ Togú 'yì e niyí kí rokinyi lá gbóo gí ro lorù bi ngará i'bí ené trìdrì

zí 'yì e wá ní, sara niyí nda ídí kí rokinyi gí ro mikánda ledre bì ni í'bí trídri zíye ní cù káa be 'dí? ¹⁰ Mikánda lorù bì Lomo i'bíogù ba, romo do lorù bì kóo Músa eké ní. ¹¹ Togù 'yì e niyí kóo kí rokinyi gí ro lorù bì ndìsì ùkù miùkù ní, sara niyí nda ídí kí rokinyi gí ro lorù bì ngára ùkù 'bì ené kù wá cù káa be 'dí?

¹² Káa zí bì Lomo gelé zée ne zíze ndìsìzè 'dódo mikánda miyéme ledre ené ba zí 'yì e ní, azé óto komozé ndìsì méngì moko née ngìrì ndaá rozé wá. ¹³ Ndazé ezé káa zí Músa bì kóo onzó'dùtù komoné kí mbílí bongó gí zí Isiréle e kí lúru roko'bu 'bì Lomo bì ni ókpó gí roné ní wá. ¹⁴ Bì ba ní, 'dùtùní yì eyé simì doyé go, abú 'dodoní ba nda tí mbigì lorù ga bì Músa ekéní ní zíye yá, utúasání eyé úwú a wá. 'Búó togù ñgununí ledre Kírèsìto go, zí simì doyé líkpíne. ¹⁵ Gí zí kèyì née ní, abú oloní ba nda tí lorù ga bì kóo Músa eké yée ní zíye yá, mimbé'deyé utúasá ené lolù ñgunu a wá gí zía simì doyé ni yì ené fú lá mi'dùtùné. ¹⁶ 'Búó togù 'yì ñgunu ledre 'bì Lomo go, Ngére Lomo ni fú ótoómo ledre zía. ¹⁷ Ngére Lomo kí 'Dówù Lomo ni kíé'do. 'Yì bì ñgunu ledre 'bì Lomo go ní, 'Dówù Lomo ni go simì a gí zía owo yì ené Lomo go, ni go simì rokinyi. ¹⁸ Gí zía bì ngára komozé ndaá mi'dùtùné wá ní, 'yì e ndìsìní lúrutóko bilámá míméngì ledre 'bì Ngére bì ndìsì ngbóro tátá roné simizé ní gí zí roko'bu 'bì 'Dówù Lomo bì simizé ní.

Úku ledre 'bi Lomo

¹ Yì ené gĩ zĩ 'búze bi do Lomo ní, zĩa gélé zée gĩ ro zíze ndĩsìzé 'dódo mikánda yéme ledre ené zĩ 'yì e. Gĩ zĩ kényì nées ní, rozé uyu ené kí méngì moko ma'dáa wá. ² Ledre ga bi ndĩsìzé méngì yée ní za mbá, kémbì ledre bi ni 'dí'biógu dokuwu zĩ 'yì ní ndaá. Ukuingbízé ezé ledre zĩ 'yì e simi bi azé ndĩsì 'dódo ledre 'bi Lomo zíye ní wá. Ledre ezé e niyí za mbá miózooyé zĩ kadra 'yì bi ni úkuóto ledre rozé ní ndaá. ³ Bilámá ledre ga bi ndĩsìzé 'dódo yée ní togú ngíti géyì 'yì e owoyemení ini ledre gĩ simi a wá, nées yì ené yée ga bi asiní miási kí úwú a ní. ⁴ Gĩ zĩa Satána bi oto roné ngére 'bi do sogo kángá ba 'dũtu yì ené simi doyé go ní. Utúasání eyé 'dí'bi bilámá ledre 'bi Kírésìto bi ni káa zĩ Lomo bi ndĩsìzé 'dódo ledre ené zíye káa zĩ bimióngó zíye ndĩsìyé méngì ledre e kací a ní wá. ⁵ Ledre ga bi ndĩsìzé 'dódo yée ní, ndaní eyé ledre e ga bi gĩ rozé ní wá, ndĩsìzé 'dódo bilámá ledre bi 'bi Kírésìto Yésu Ngére ezé ní. Kasa zée kí bilámá ledre nées ne zíse. ⁶ Lomo uku kóo ledre kídí, "Bimióngó idí óngó simi mitũluru." Karaba ní bilámá ledre 'bi Lomo bi Kírésìto ogu kée ní, oto zée go zíze ndĩsìzé lúru roko'bu 'bi Lomo gĩ zĩa azé go simi bimióngó.

⁷ Abú azé 'yìma'dí e roko'buzé ndaá, azé káa zĩ phéré ní yá, Lomo i'bí moko ené bi kí ledrené owóowó ní go do sílize. Gĩ zĩ kényì nées, zĩ 'yì e ówo a mbá kídí ma'díi, Lomo ndĩsì i'bí roko'bu zíze ne, zíze ndĩsìzé méngì moko ma'dáa kée

utúasázé ótoómo a wá. ⁸ Abú 'yì e ndịsìní 'dó'do zée kací kadra mbá yá, cóngó rozé utúasá ùkú wá. Abú simì ngítì géyì sịndị kadra owo'di'bizé éyì bì azé méngì a ní wá yá, oyózé sogoze zí Lomo wá. ⁹ Togú azé go simì 'do'dó yá, Lomo ndịsị kpá fú sáká zée. Abú simì ngítì géyì sịndị kadra azé go gbóo gị ro do úfu zée yá, Lomo ndịsị kpá fú sáká zée. ¹⁰ Kací kadra mbá ndịsízé gámá kí umbu komozé gị zí 'yì e káa zí 'bì Yésu kóna ní. Togú uyuzé yá nì úru zée zí 'yì e lúrútoko roko'bua rozé.

¹¹ Nì ma'díi, kací kadra mbá 'yì e niyí fú lá nziyiyé gị ro úfu zée gị zía bì ndịsízé úku bilámá ledre ené ní. Nda gị ore, zí 'yì e ówo a mbá kídí Yésu nì kí roko'bụ gị ro yómo rozé bì ndịsị úyu miúyu ba. ¹² Ndịsízé gámá kí umbu komozé kací kadra mbá gị zía bì ilizé gị ro zise ndíki trịdrị bì za fí ní.

¹³ Nì miékéne simì miéké kúrú Lomo kídí, “Mándịsị 'dódo ledre 'bì Lomo gị zía mángúngu go.” Gị zía bì zée kése ngunuzé go mbá ledre bì kịé'do née ní ní, zize ndịsízé go 'dódo a zí 'yì e. ¹⁴ Gị zía owozé go kídí Lomo uru kóo Ngére Yésu go gị simì umbu, nì úru zée kpá kenée. ¹⁵ Ledre ga gére née mbá, niyí gị do bì zise ídise mbí, simì bì 'yì e niyí ówoyéme a gị zise kídí ábuwá Lomo nì bilámáne ní, zíye ndịsiyé mbófo wo kpá kí óto úndrua.

¹⁶ Née sị ledre bì utúasázé ótoómo ledre née gị zía wá ní. Abú roko'buzé ili ba za ùkú miúkú yá, zí 'Dówú Lomo ndịsìné í'bí roko'bụ zize. ¹⁷ 'Do'dó

ga gére née ndìşiní yéme zée gi ro zíze ndíki trıdrı bı za fı ní. ¹⁸ Gi zí keyı née ní, otozé ezé komozé ro éyı ga bı ndışızé go lúru yée née wá, ndışızé oto komozé gi ro éyı ga bı ngára lurúze aka yée wá ní.

5

Azé ndışı simi mikánda 'be

¹ Kuřu'bu rozé ba trıdrıze ndışı ndışı simi a do sogo kańgá ona. Togú kuřu'bu rozé bı trıdrı ndışı ndışı simi a ba uyu go yá, Lomo ni 'dí'bióto trıdrıze simi mikánda 'be bı yemeomo gi rozé komo ere ní, zíze ndışızé ıri za fı. ² Abú 'do'dóze kı ndışı ndándada gi zí éyı miówo rozé do sogo kańgá ona ndotó, azé kı mongú oto komo gi ro 'dówuro bı Lomo yemeomo go zíze komo ere ıri ní, ³ gi zıa utúasáze ndışı ıri kı sanáze bı 'bı do sogo kańgá ba wá. Azé ıdí ıri kı mikánda sanáze bı 'Dówu Lomo yemene ní. ⁴ Kuřu'bu rozé 'bı sága ba ndışı ówo miówo zíze ndışızé ını ini gi zí éyı miówo. Abú kenée ndotó, ilize ezé zí trıdrıze ólúoguné gi simi a wá. Éyı bı ilize ní, mikánda trıdrı bı 'bı Lomo ní ıdí ógu ndışı simize óyóló'bó zée mikándané. ⁵ Lomo yeme ledre née ne zíze bilámáne kenée. Kasa 'Dówune gi ro zíze ówo a kídı ledre ga bı née yeme yée gi rozé ní, née ni mengı yée mbá.

⁶ Gi zí keyı née, zíze ówoyéme a bilámáne kídı togú azé aka kı kuřu'bu rozé 'bı do sogo kańgá ba yá, ndazé aka mbigı 'yı ga bı 'bı Ngere Yésu ní wá. ⁷ Ndışızé ndışı ba gi zıa ńgunuzé go kenée abú ledre ma'dáa mengı aka roné wá ndotó.

⁸ Idízé ídí kí rokinyi gí zía bì azé ótoómo do sogo káṅgá ba zíze ndéré ndìsìzè kí Ngére Yésu do bi kǐé'do ní. ⁹ Togú azé go kéne do bi kǐé'do, togú ndazé kéne do bi kǐé'do wá, ili zíze óto wo zía ídíne kí rokinyi. ¹⁰ Gí zía azé karanée tóro mbá kó'dú Kírésìto zía 'dècì ngbangazé mbá mìkèkèrìja kací miméngì ledre ezé e do sogo káṅgá ona.

Miyéme ledre dongará 'yì e kí Lomo

¹¹ Gí zía bì ṅṅṅuzé ledre Ngére Yésu go, zíze ndìsìzè óto úndrua kí ndìsì 'dí'biógu 'yì e zía ní, Lomo owo bú kídí ndìsìzè úku ma'díi ledre e. Sée ówosé kpá bú kenée. ¹² Ndìsìzè ezé née mbófo rozé zise wá, ilizé gí ro zise ídíse kí ledre tarasé. Gí do bi zise útúásase úkulúgu ledre zí 'yì ga bì ndìsìní mbófo royé abú mēngìní eyé ma'díi ledre zí Lomo wá ní. ¹³ Togú lúrúsé zée kací komosé káa zí rífuzé mǐrífú ní yá, yì ené gí ro zí 'yì e ndìsì í'bí mbófo éyì zí Lomo. Togú rífuzé wá, ilizé sáká sée gí ro zise ówoyéme Lomo. ¹⁴ 'Búze bì Kírésìto oto ní, oto zée née zíze ndìsìzè méngì ledre ga gère née kenée gí zía ni òyú ne bìkérì 'yì bì uyu yómo tú'dú 'yì ga bì kóo uyuní sìmì lúyú ledre ní. ¹⁵ Uyu káa bì yée ga bì ni yómo yée ní, niyì ndìsì ngúcuyé ke. Ili gí ro zíye ídíye káa do 'yì ené e zíye ndìsì ndìsìyè kéye. Gí zía uyu zía úrúne gí royé.

¹⁶ Bì ba ní, 'decizé ezé lolu ngbanga 'yìma'dí e kací ledre ga bì ndìsìní méngì a ní kí sómú ledre ezé 'bì 'yìma'dí e wá. Abú bì ndìsìzè kóo 'dá'dá 'dècì ngbanga Kírésìto kenée yá, bì ba

ní, owoyemezé wo go 'decizé ezé lolu ngbanga a kenée wá. ¹⁷ 'Yì bí ñgunḡu ledre Kírésìto go ní, ñi go mìkànda 'yì sìmì míméngì ledre ené e. Ledre ga bí kóo ndìsì méngì yée 'dá'dá bısinyíye ní otoomo yée go mbá, ndìsì nda go méngì ledre ga bí bilámáye ní. ¹⁸ Lomo oyólo'bó zée ne zí míméngì ledre ezé e ídíye bilámáye née. Kasaogu Kírésìto ógu yéme ledre dongaráze kéne Lomo. Zía kása zée kí bilámá ledre ndìsì úku a zí 'yì e idíní yéme dongaráye kí Lomo gí ro zí mĩndìsìyé ídĩne bilámáne. ¹⁹ Gí zía bí Lomo kí Kírésìto ñiyí kǐé'do ní, zía kása Yésu ógu yéme ledre dongaráne Lomo kí 'yìma'dí e. Gí zía ili ené lolu fú lá lúrú 'yìma'dí e káa do 'yì lúyú ledre e wá, idíní ndá'baógu zĩne. ²⁰ Azé ba 'yìmikása ga bí 'bí Kírésìto ní. Ndìsìzé úku ba ledre ga bí gí taraa ní. Éyì bí Lomo ili gí zise ní ídísé úwú ledre ma'dáa zise ndá'baóguşé zĩne. ²¹ Abú Yésu ma'dáa ndaá 'bí ené 'yì lúyú ledre wá, zí Lomo kásaógu wo ógu 'dí'bí lúyú ledre 'bí 'yìma'dí e roné. Zía úyuné káa zí 'yì lúyú ledre ní gí ro zí 'yìma'dí e útúásáye kací komoné káa do mbigí 'yì ené e.

6

¹ Káa zí bí azé go kǐé'do kí Yésu sìmì míméngì ledre ezé e ní, bilámá ledre bí kóo Lomo menḡi zise zí Yésu úyuné gí rozé ní, ñgunḡuzé rozé zise ndásé ótoómo a zía ndéréne gbékpĩne wá. ² Gí zía bí Lomo uku sìmì miéké kúrúne kídí, “Togú ínise ini zĩma gí ro sáká éyì, zĩma lúrú a kídí née go bilámá şĩndì kadra gí ro zĩma

sáká sée yá, mááyí sáká sée.

Togú s̄indĩ kadra 'bì yómo 'yì e utúasá go yá,
mááyí kása 'yì yómo 'yì e zía ógúné yómo
sée.”

Máúku zise, ba goó s̄indĩ kadra 'bì sáká éyì ḡi zì
Lomo kí s̄indĩ kadra 'bì yómo 'yì e.

'Do'dó ga bì ndikiní Páwulo ní

³ Nd̄isizé óto komozé ro moko bì nd̄isizé
m̄enḡi a ní k̄ingaya ḡi do bì zía nd̄éréne do
bilámá misi'diné káa bì nḡiti géyì 'yì e niyì
lúrúndiki lúyú ledre rozé z̄iye ásiyé kí nḡungu
ledre 'bì Lomo ke. ⁴ Simi říkì tú'dú 'do'dó ga bì
ndikizé née za mbá, nd̄isizé tí fú lá út̄usimizé
z̄iye ḡi ro zía 'dódo zée kídí azé mbigí 'yì 'bì moko
ga bì 'bì Lomo ní. ⁵ Simi nḡiti géyì s̄indĩ kadra
nd̄is̄iní ócó zée, 'dí'bi zée ónzó zée simi s̄iḡin̄i,
nd̄is̄i kí gbúrógbóye dozé kí simikesí, do nd̄is̄iyé
kí í'bì m̄ingburoko moko e zise. Simi nḡiti géyì
nd̄ul̄u 'bí 'di'bi komozé wá, zise nd̄is̄i kí 'dú'duzé
kpá 'bú. ⁶ Ledre ga bì m̄enḡizé yée ní za mbá
'dodoní go kídí, azé go mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní
ḡi zía lúyú ledre ndaá simi m̄im̄enḡi ledre ezé e
wá, owozé éyì ga bì Lomo ili zise nd̄is̄izé m̄enḡi
yée ní go bú, zise kí út̄usimizé simi ledre e kpá
kí m̄enḡi bilámá ledre z̄i yée ga bì nd̄is̄iní m̄enḡi
zée bisinyíne ní kí mbigí óto 'bú 'yì e dozé nda
kpá kí 'Dówú Lomo bì simizé ní. ⁷ Nd̄is̄izé úku
mbigí ledre 'bì Lomo z̄i 'yì e, z̄i Lomo nd̄is̄iné í'bì
roko'bu moko ma'dáa zise ne. Ḡi zía bì utúasázé
go komo Lomo ní, zise nd̄is̄izé d̄uú m̄enḡi éyì ga
bì Lomo ili yée ní. Simi 'do'dó ezé mbá, ledre

ga bi ndişizé úku yée kí éyí ga bi ndişizé méngí yée ní, niyí mbá miútúásáye. ⁸ Ndishizé 'dódo dụú mbigí ledre 'bi Lomo zí 'yí e. Togú ngíti géyí otoní úndruzé bú togú otoní wá, togú ngíti géyí mbofoní zée bú née ndaá 'bi ledre ezé wá, kací kadra mbá ndişizé úku dụú mbigí ledre. Simi ma'díi ga gére née mbá, ngíti géyí 'yí e ya azé fú lá 'yí ɽanga e. ⁹ Abú owoní bú kídí azé 'yimikása ga bi 'bi Lomo ní yá, fi, ngíti géyí 'yí e iliní eyé kenée wá. Zíye ndişiyé ócó zée í'bí zíze 'duo umbu, abú kenée ndotó uyuzé ezé gí zí ócó née wá. ¹⁰ Abú mimbé'dezé ndişí 'dəcí mi'dəcí gí zí ledre ga gére née yá, azé kpá fú lá kí rokinyi. Abú éyí ga bi 'bi sága ba ndaní zíze wá, ndişizé kpá fú óto ledre 'bi Lomo zía ngbóróne mingbóró simiyé. Éyí ga bi Lomo otoogu yée sága ba niyí mbá 'bi ezé.

¹¹ Sée lúnduzé e simi Lomo 'yí ga bi 'bi Korındo ní, ukuzé kóo ledre go fúó zíze kídí otozé 'búse go dozé kíngaya. ¹² Ma'díi, 'búse ni yí ené fú bo dozé. Yí ené sée, ílisé yí esé 'dí'bióyó 'búze gí dosé se. ¹³ Mándişí ódro zise ba káa zí 'yí odro zí owú 'bi ené ní, ídísé óto 'búze.

'Yí ga bi ɽuɽuɽuní ledre 'bi Yésu wá ní

¹⁴ 'Yí ga bi ɽuɽuɽuní ledre 'bi Yésu go ní, ndişí kotruńí eyé royé kí yée ga bi ɽuɽuɽuní ledre a wá ní wá. 'Yí ga bi ndişiní méngí bilámá ledre ní ndişí kotruńí eyé royé kí 'yí méngí bisinyí ledre e wá. Kpá káa zí bi bimiońgó ndikiní eyé kí muɽuluru wá ní. ¹⁵ Kpá kenée, togú Kírésito ndişí kotruńí royé kí Satána wá ní, sara zée 'yí

ga bi 'bi Yésu ní azé nda ndįši kótru 'bi ezé rozé kí 'yi ga bi ńgununí ledre Yésu wá ní lárá a káa be 'di? Kenée oḡu wá. ¹⁶ Sée 'yi ga bi ńgunusé ledre 'bi Yésu go ní, ásé go káa zí 'Dįcį 'bi Lomo ní gi ro zía ndįşiné simisé. Gi zí kęyi née ní, ndaá miútúásáne zise ndá'basé ndįši óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sįlį 'yi ní wá. Lomo uku kenée kídí, “Mááyí ndįši dongarą 'yi amá e, zįma ndįši gámama dongarąye gi zía mááyí Lomo eyé niyí 'bi eyé nda 'yi amá e.” ¹⁷ Zí Ngére kpá lóru 'yi ené ga gére née kídí,

“‘Yi ga bi ńgununí ledre amá wá ní,
ndásé ndįši kótru rosé kęye wá.

Ndásé ndįši męngi lódų ledre eyé wá,
gi ro zise útúásáse kací komomá.”

¹⁸ Zí Lomo úku ledre kídí,

“Mááyí ídí 'Bųsé, zise ídise owų 'bi amáa e,
Mááyí Ngére Lomo, bi kí roko'bu ledre e zįma ní,
máuku ledre ga gére née máa.”

7

¹ Owų 'bi Babá e simi Lomo, káa zí bi 'Bųzé uku ledre go zise kenée ní, idíze í'bí rozé za mbá zía zise ndįşizé dųų męngi ledre ga bi niyí óto wo zía ídine kize kí rokinyi ní.

Páwulo ni go kí rokinyi gi ro Tįto

² Mąngųńgų romá zise, ídise óto 'búze. Luyúze ezé ledre rosé mbá wá, męngizé ezé gbawá ledre máa wo bi zí bi sinyine ro ngurusé

ní wá. Londoze gbawá ngúru 'yì gí dongarase gí ro éyì ené. ³ Máúku amá ledre née kí sómú ledre bí kídí ásé bisinyí 'yì e ní wá. Máúku ledre née kenée gí zía 'búse ni domá kíngaya káa zí bí kóo máúku zíse 'dá'dá ní. Togú mbú umbu yá, azé úyu kése, togú mbú ídí trıdri yá, azé ídí trıdri kpá kése. ⁴ Máówo bú kídí ásé ndısi méngı fú lá ledre ga bí Lomo ili yée ní. Gı zı káyı née zı bí ndısi émené romá gı zıse. Mıméngı ledre esé esı roko'bu go simimá. Simi 'dó'dó ga bí mándısi 'dó'dó yée née za mbá, mááyı fú lá kí rokinyi gı zıse.

⁵ Simi bí oguzé simi káńgá bí Makedonıya, síli ilı rozé wá, 'dı'bizé mımbe'dezé mbá do sílıze gı zı řıkı 'do'dó ga bí 'do'donı zée kıe ní. ⁶ Lomo ndısi lengbe í'bí rokinyi zı 'yı ga bí utúasanı ndıki a wá ní. Mındá'baógu Tıto gı zıse gıri i'bí mongú rokinyi go zıze. ⁷ Ma'dıı, mındá'baógu a oto zée go zıze ídıze kí mongú rokinyi. Mongú a, ni wo bí ndısisé kóo sáká wo íri ní. Uku zıze kídí ásé íri kí mongú sómú ledre gı romá. Ledre ga gére née mbá oto máa go zıma ídıma kí mongú rokinyi.

⁸ Máówo bú kídí wáraga kóo máéké ní, oto unú go ca ro mımbe'desé. Abú kenée ndotó, mándá kí mongú sómú ledre wá, gı zıa máówo bú ni zıse káa do sáká éyı. ⁹ Káa zı bí mááyı úku ledre ba ní, azé go kí rokinyi. Ndaá gı zıa bí ya odrozé kóo go zıse zıa ówoné rosé ní wá, yı ené gı zıa ówosé kóo go kí rosé kídí lúyúsé kóo ledre go. Gı zı káyı née, zıse nda go óyóló'bó sómú ledre esé gı zıa Lomo ili kenée. Ídıse ówo a kídı

otozé ezé unḡú ro mimbé'desé wá. ¹⁰ Togú bi sinyí ro 'yì ḡì zía bi luyú ḡì do misi'di 'bi Lomo ní, zía óyóló'bó sómú ledre ené do ndá'baóḡuné do misi'di 'bi Lomo yá, Lomo ni í'bí tridri bi za fí ní zía, zía ídíne kí rokinyi. Togú do sogo káḡgá ba oto yì zí bi sinyíne royì, zíyì ídíyì kí lerì ḡì zía yá, ni 'dí'bióḡu yì zí umbu.

¹¹ Lúrúsé aka bilámá mimbé'de Lomo rosé. Simi bi luyúsé ledre, zise óyóló'bó mimbé'desé do ndá'baóḡusé zía ní, zía 'dí'bilúgu sée zine simi sümü. ḡì zí kéyì nées ni cakaba go miówóné kídí ásé go mbigí 'yì ḡa bi 'bi Lomo ní, ḡì zía luyú ledre ndaá lolu rosé wá. ¹² Máéké amá ledre nées ḡì ro óto 'yì bi luyú ledre nées do bisinyí misi'di, togú ḡì ro úku yéme ledre ḡì ro 'yì máa wo bi menginí bisinyí ledre zía ní wá. Máéké ḡì ro zise ówo a kídí méngì yémesé ledre go ḡì rozé. ¹³ Ledre nées oto zée go zíze ídíze kí rokinyi.

Ndaá kpá lá dujú zée wá, kpá Tító. ḡì zía Simi bi kóo kasazé wo zise íri ní, zise 'dí'bi wo simi sümü kí 'búne, zía ndisíné bilámáne somú ledre wá. ¹⁴ Máúku ledresé zía máyá ásé bilámá 'yì e. Simi bi oḡu zise íri ní, zía lúru ledre ḡa bi máúku yée zía ḡì rosé ní za cú kí komoné. Ótosé máa go zíma ídíma kí rokinyi. ¹⁵ Ledresé ni go zía owóowó ḡì zí bilámá ledre bi méngisé zía, zise 'di'bi wo kí 'búne simi sümü ní. ¹⁶ Mááyí kí mongú rokinyi ḡì zise, ledresé ni zíma owóowó.

8

'Yì 'bi Makedoniya e sakání lafúye

¹ Owú 'bi Babá e, ilizé úku 'dódo a zise kídí Lomo mengi bilámá ledre go simi 'yi ga bi 'bi Kírésito simi kángá bi Mekedoniya ní. ² 'Yi 'bi Mekedoniya ga gére née abú tú'dú 'do'dó ndisi ndíki yée, zíye kpá ídíye 'yi lerí e yá, yokoní sílíye za kí sómú ledre eyé mbá sáká lafúye 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. ³ Sílíye bi yokoní ní, rorómó go, gi zía i'bíní za kí mimbé'deyé mbá. ⁴ Bi ba ní, niyi ba ndisi ngungú royé zize, idizé ngungu a gi do bi zíye yóko sílíye sáká lafúye 'yi ga bi 'bi Kírésito simi Yerusaléma ní kíe. ⁵ Éyi bi mengini ní, ni nda yi ené go kpi gi zí ledre bi ndisizé sómú a gi royé ní. I'biutuní aka yi eyé royé mbá zí Ngére Yésu kí, zíye nda ndá'baoguyé ndisi lódú kacize káa zí bi Lomo ndisi úku'bí a zíye ní. ⁶ Káa zí bi kóo ówosé bú Títo lúnduzé simi Lomo ndisi kóo 'dókó sée ne kí sómú ledre 'bi yóko sílí ní, azé go kpá kásalúgu wo zise íri gi ro zía kpá fú 'dókó sée kí sómú ledre gi ro zise yóko sílíse rómo gi do wo bi kóo 'dá'dá ní. ⁷ Ásé go ndisi mengi tú'dú bilámá ledre e. Ledre 'bi Kírésito bi ngungusé ní i'bí roko'bu 'bi 'dódo ledre go zise, ásé go kí mingburoko ówo ledre e, kpá nziyisé gi ro sáká 'yi e gi zía ótosé 'búze go. Bi ba ní, idisé nda mu ndisi sáká 'yi e rómoné mirómo.

⁸ Máúku amá bi kídí idisé mu yóko sílíse ní wá, máúku 'dódo lá ledre ga bi lafúse 'yi 'bi Kírésito ndisini mengi a ní zise, togú ndisisé go kpá mengi a kenée kí mimbé'desé kíe'do yá. ⁹ Lúrútokosé aka ledre bi Kírésito Yésu Ngére ezé ní. Inyi za cú gi komo ere óguné do sogo

kąngá ona káa zí 'yįma'dí ní, ídine káa do 'yį lerį gi do bi zise ídise kí éyį zise bi ni trįdri bi fį ní.

¹⁰ Kibi kóna áse se mizefi 'yį ga bi i'bínį royé ndįši yóko sįłıye gi ro sáká lafúse ga bi 'yį 'bi Kírésito niyį 'yį lerį e ní. ¹¹ Káa zí bi kóo tónósé go yóko sįłıse ní, ídise kpá fú mu méngį a kenée gi do bi zía útúásáne kpįni kacį mimbé'desé bi kóna née. Ídise í'bí a kpįni kacį roko'bu éyį bi do sįłıse ní. ¹² Éyį bi ni kí ledrené owóowó ní ndaá 'bi ené bi ya í'bí go cų kie 'di ya ní wá, yį ené bilámá mimbé'deyį bi ndįši í'bí a kie ní, ndįši óto Lomo ne ídine kí rokinyi.

¹³ Máılı amá gága sée migága gi ro í'bí éyį zí 'yį e, zise ídiákase simi 'do'dó wá. Yį ené duų sáká éyį bi kí 'búne ní gi ro zise ídise mbá kí éyį e zise. ¹⁴ Bi ba ní, éyį ni bo zise ídise mu í'bí a zí lafúse. Simi ngíti sįndį kadra niyį óyóló'bó royé í'bí a zise. Míméngį kéyį bi kenée ní ni ótosé e mbá zise ídise kí éyį e zise. ¹⁵ Káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “'Yį ga bi 'do'dų yokonį éyį miánu go kįngaya ní, bandáomonį eyé ngíti a gi royé wá. Yée ga bi 'do'dų yokonį 'bi eyé lá ca ní, idiakání eyé lá kí wo bi zíye ca née wá.”

Kasalugunį Tįto simi Korįndo

¹⁶ Mbófo éyį zí Lomo zía óto 'búse do Tįto kpá káa zí bi óto 'búse domá ní. ¹⁷ Simi bi ukuzé ledre zía gi ro zía ndá'ba ándá roné zise íri ní, ni kóo kí rokinyi gi zía ili kpá fú gi ro ndįši sáká

sée kí sómũ ledre. ¹⁸ Kasazé yée gĩ yáa kí ngíti lúnduzé simi Lomo, ni 'yĩ bi 'yĩ 'bi Kírésito owoní wo mbá bú gĩ zĩ bilámá ledre 'bi Lomo bi ndĩšĩ úku a ní. ¹⁹ Lafúze e 'yĩ 'bi Kírésito gelení wo ye gĩ ro zía 'dĩyĩóto zée kí éyĩ ga bi yókosé yée zíze ndéréze saká lafúze ga bi simi Yerusaléma ní kie ní. Née miméngĩ ledre bi ni óto 'yĩ e zíye ndĩšiyé í'bí mbófo éyĩ zĩ Ngére Lomo gĩ roa ní. 'Dodo kírĩ née kídĩ azé nzíyizé gĩ ro ndĩšĩ sáká lafúze e ga bi ilinĩ sáká éyĩ ní. ²⁰ Ni miútúásáne zíze ndéréze kí lúnduzé bi gélésé wo ní, káa bi ngíti géyĩ 'yĩ e niyĩ sómũlúyũ ledre kídĩ kėsĩ bi yókosé ní, sinyizé go kie. ²¹ Máúku ledre née kenée, gĩ zía máĩli Ngére Lomo kí 'yĩma'dí e mbá idinĩ ówo a kídĩ ndĩšizé go méngĩ moko ené do bilámá misi'diné.

²² Káa do yata ledre, esizé ngíti lúnduzé simi Lomo go zĩ Tĩto e kí ezené bi máúku ledre a née, niyĩ ndéré gĩ yáa zise iri ní. Owoyemezé ledre gĩ roa go bilámáne do tú'dũ misi'di e, moko ené zĩ Ngére Yésũ ni bilámáne. Ni kí rokinyi gĩ ro zíye ndéréye kí lafúne ga gére née zise iri. ²³ Togũ 'yĩ niyĩ ndũ'yũ sée gĩ ro Tĩto yá, née kũ ngũru eze 'yĩ mokomá bi ndĩšizé méngĩ moko kéne gĩ ro sáká sée ní. Gĩ ro ngíti géyĩ ya'dá ga bi gbre née, 'yĩ 'bi Kírésito ga bi yáa ní kasanĩ yée ye gĩ ro zíye ndĩšĩ méngĩ moko zise iri. Kací moko eyé ndĩšĩ óto tú'dũ 'yĩ e zíye ndĩšiyé í'bí mbófo éyĩ zĩ Yésũ. ²⁴ Idísé óto 'búye, zise 'dí'bi yée simi sũmũ gĩ do bi zĩ 'yĩ ga bi kasanĩ yée ní, ówo a kídĩ ledre ga bi ndĩšizé mbófo sée kie ní, niyĩ ma'díi.

9

Yóko sılı zı 'yi 'bi Kírésıto ga bi simi Yerusaléma

¹ Máılı amá fú lá ndısi éké ándá ledre gi ro yóko sılı bi yemesé ledre gi ro ndısi í'bı a gi ro zıa sáká 'yi 'bi Kírésıto ga bi simi Yerusaléma ní wá. ² Máówo bú kídı í'bıse rosé go zıse ndısi sáká lafúse. Née sı ledre bi mándısi mbófo see zı 'yi 'bi Kírésıto ga bi simi káńgá bi Mekedonıya ní, kídı see 'yi 'bi Korındo simi káńgá bi Ákaya ní yemesé kóo rosé go 'desı kıbi kóna gi ro yóko sılıse sáká lafúse kıe. Ledre bi méngıse née, oto tú'dú ngıti géyi 'yi ga bi 'bi Kírésıto ní go ndısi yóko sılıye gi ro sáká lafúye kıe. ³ Gi zı kéyi née, mááyı gi yáa go kása Tıto kı lafúne ga gére née gi do bi zıye sáká see kı moko 'bi yóko sılı gi ro zıse ídıse kı nzıyi éyi do sılıse. Gi zıa togú oguzé ırı ndásé nzıyısé wá, niyi sómú ledre kídı mbágá tú'dú ledre ga bi mándısi úku yée gi do bisé ní niyi yi eyé mbá ńanga. ⁴ Máúku kenée gi zıa togú oguzé gi yáa kı ngúru 'yi gi dongará 'yi 'bi Kírésıto ga bi simi Mekedonıya ní togú nzıyi éyi ndaa yá, mááyı ídı kı mongú komokenyi, zı 'bi esé nda rómoné cı gi do 'bi amá. ⁵ Née sı ledre bi mákása Tıto kı lafúne ga gére née idını ndéré 'dá'dá ırı gi ro sáká see kı moko 'bi yóko sılı née. Gi ro zıse í'bı a káa zı bi yemesé ní, ndaa káa zı gaganı see gi roa mińaga ní wá.

⁶ Ásé lúru lılı ledre née gi ro ledre 'bi yóko sılı. Togú 'yi i'bı éyi cúku'dée, Lomo ni í'bı úndru zıa kpá cúku'dée, togú 'yi i'bı éyi mongúne, Lomo

ni í'bí úndru zía kpá mongúne. ⁷ 'Yi idí í'bí éyí kací mimbé'dené bi ili ní, ndaá sómú siminé kaa zí éyí bi gaganí wo roa miágaga ní wá. Lomo ndiši lengbe óto 'bú 'yi ga bi iliní ndiši í'bí éyí kí mimbé'dené kǐé'do ní. ⁸ Togú ndiši go í'bí éyí zí 'yi e kí mimbé'deyí kǐé'do kenée yá, Lomo ni í'bí úndru zíyi, zíyi idíyi kí rǐkǐ tú'dú éyí e, zíyi ndišiyí sáká ngíti géyi 'yi e kǐe. ⁹ Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní kídí,

“‘Yi ga bi ndišiní sáká 'yi lerí e ní,

Lomo ni ndiši méngi bilámá ledre zíye za fí.”

¹⁰ Lomo bi ni 'yi í'bí kúfú kí éyí miánu zí 'yi e ní, ni í'bí úndru zise gi ro zí éyí e úwúye zise miúwú gi do bi zise ndišisé sáká 'yi e kǐe. ¹¹ Lomo ni í'bí úndru zise, zise idíse kí éyí e do sǐlise ndiši sáká 'yi e kǐe. Zíye ndišiyé í'bí mbófo éyí zí Lomo simi bi togú i'bizé sáká éyí bi gi zise ní go zíye ní.

¹² Idíse ówo a kídí, yóko sǐlǐ bi ndišisé yóko a sáká 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Yerusaléma kǐe ní, ni óto yée zíye ndišiyé í'bí mbófo éyí zí Lomo kǐngaya. ¹³ Yóko sǐlise née ni óto 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Yerusaléma ní, zíye ndišiyé mbófo Lomo kídí ma'díi, ngúnḡusé bilámá ledre 'bi Ngére Yésu go. ¹⁴ Bi ba ní, niyí ba ndiši ini ini gi rosé kí mimbé'deyé kǐé'do gi do bi zíye kóo idíye kése do bi kǐé'do. Gi zía bi owoní sáká éyí 'bi Lomo go gi zise ní. ¹⁵ Mbófo éyí zí Lomo zía kásaóḡu owú 'bi ené káa do mongú sáká éyí ené zíze.

10

Páwulo uku yeme ledre gi ro moko 'bi Kírésito

¹ Ba máa Páwulo, índisé aka mbílise zíma, zise úwú ledre bi máíli úku a zise ndoo kpá kí bikidri mimbé'demá káa zí bi Kírésito ndisi méngi a ní. Abú ngíti géyi 'yi e gi dongarase ukucayini ledre kidi mandisi odro o'buó'bu zise lá duú simi miéké ledre togú nda goó do komosé yá, máodro kenée wá. ² Ngíti géyi 'yi e gi dongarase ndisini úku ledre kidi ndazé ezé mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní wá. Mángungú romá zise, idisé úcuómo yée. Gi zía simi bi togú máogu go zíye iri ní, mááyí esi sílíma komoyé o'buó'bu. ³ Máowo bú azé 'yima'dí e do sogo kángá, ndisizé méngi 'bi ezé yi ezé ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndaá káa zí miméngi ledre 'bi 'yi ga bi owoní Lomo wá ní wá. ⁴ Éyi ga bi ndisizé íci okó kée ní mbá oguní gi zí Lomo, ndani eyé komokenzi 'bi okó ga bi 'bi do sogo kángá ba wá. Yi ené roko'bu 'bi Lomo bi zize ní ndisine rómo cóngó ro Satána. ⁵ Ndisizé 'deweoyó cóngó ro 'bi Satána bi ndisi úcuómo 'yi e kí ngungu ledre 'bi Lomo, zize kpá ndisizé 'deweoyó cóngó ro bicayi ledre ga bi ndisini úku yée ní. Zize ndisizé 'dodo ledre 'bi Kírésito zíye kí roko'bu 'bi Lomo bi zize née gi do bi zíye ngungu a. ⁶ Séé ga bi 'bi Korındo ní, ilizé idisé inyí mbá ngungu ledre 'bi Kírésito. Togú méngisé go tí kenée yá, azé inyí kése mbá esi sílíze o'buó'bu komo 'yi ga bi ilini ngungu ledre Kírésito wá ní.

⁷ Sómù ledre née ogù simisé kenée yí ené gí zía bì ótosé komosé lá òwù ro ledre ga bì ndìşiní mēngí royé do sogo kángá ona ní. Ídísé ówo a bilámáne kídí ndazé ezé káa zí ngíti géyí 'yí ga bì ndìşiní ímí dibìlì kí ledreyé kídí yée niyí 'yí ga bì 'bì Kírésìto ní wá. Azé yí ezé ze mbigí 'yí ga bì 'bì Kírésìto ma'dáa ní. ⁸ Togú lúrúsé káa zí éyí bì mándìşì ìlì kí úku ledre roko'bu bì Ngére i'bí zíze née yá, ni bilámáne. I'bí roko'bu née gí ro zíze 'dódo ledre kí zise, ndaá gí ro ónzóoto sée káe bi wá. Née sî ledre bì dokuwu mēngí máa gí zía wá ní. ⁹ Bì goó kenée ní, ndásé sómù a bì kídí mándìşì éşì ngirí simisé kí wáraga ga bì mándìşì éké yée zise ní wá. ¹⁰ Máúku ledre née kenée, gí zía ngíti géyí 'yí e gí dongarásé ukuní ledre kídí, “Togú Páwulo eké kasa ledre miékékása yá, ledre ga bì uku kasa yée ní niyí kí roko'buyé. Togú nda do komosé yá, ledre ga bì zía úku a zise kí roko'buné kenée ní ndaá.” ¹¹ 'Yí ga gére née ndìşiní úku née gbékpî ledre. Ledre bì máúku o'buó'bu simì wáraga ní, ni ídí kpá ledre bì mááyí úku a simì bì máógu go zise íri ní.

¹² Otozé ezé ledrezé zía ídine owóowó káa zí bì ngíti géyí 'yí e ndìşiní mēngí a ní wá, ndìşiní yí eyé née lá óto royé kí royé kídí ledreyé ni owóowó, řifuní yí eyé née miřifo. ¹³ Ndìşizé úku òwù ledre moko bì Lomo i'bí zíze ndìşizé mēngí a gí ro ndéréógumá káe gí zise íri ní. ¹⁴ Sî ledre bì zíze ndìşizé mbófo rozé gí roa ní ndaá. Owozé bú azé ze mizefî 'yí ga bì oguutuní royé kí bilámá ledre 'bì Kírésìto zise ní. ¹⁵ Ilizé ezé kpá mbófo

rozé gi ro éyí ga bi ngíti géyí 'yí e menginí ye, káa zí éyí bi mengizé ze ní wá. Mongú óto komozé ni gi ro zí ledre 'bi Lomo ngbóróne simisé zía óto moko ga bi ndišizé méngí yée née ańgané do bi e mbá. ¹⁶ Gi do bi zíze útúásáze ndéréze kí bilámá sanda 'bi Kírésito kpá zí ngíti géyí 'yí ga bi simi ngíti géyí gara e kí'dí bi ngíti géyí 'yí e oguní aka iri wá ní. Ilizé ezé mbófo rozé kí moko bi ngíti géyí 'yí e menginí go simi ngíti géyí gara ní wá. ¹⁷ Miéké kúrú Lomo uku kídí, “Togú 'yí ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gi ro éyí ga bi Ngére Lomo ndiši méngí yée ní.” ¹⁸ 'Yí ndaá sómú a bi yaá ledre ga bi née ndiši méngí yée ní utúasání go miútúásá ní wá. Ngére Lomo ndiši ówoyéme miméngí ledre 'bi 'yí bi utúasá go miútúásá ní dujú ne.

11

Páwulo ukucayi ledre gi ro 'yí ranga e

¹ Owú 'bi Babá e, togú ni zise káa zí éyí bi mándiši mbófo romá ní yá, ónzósé aka mimbé'desé zíma ndoo simi ledre řifu máa née. ² Kací kadra mbá ledresé ni zíma owóowó kpá káa zí bi ledresé ni zí Lomo owóowó ní. Máíli idise idí dujú 'yí ga bi 'bi Kírésito ni zise ndišisé méngí dujú ledre ené. ³ Mándiši sómú simimá gi rosé kídí karanée ngíti géyí 'yí e niyí lóndo sée káa zí bi kóo Satána londo Áwa ní, zise óyó sogosé zí Kírésito. ⁴ Ótosé komosé kǐé'do wá gi zí 'di? Simi bi kóo 'dodozé ledre 'bi Ngére Yésu zise ní, zise kóo ńgunu a zí 'Dówú Lomo

kóo go óguné simisé. Bi ba ní ótoómosé bilámá ledre 'bì Lomo bì kóo née go kenée, ndìsìsè nda yì esé go úwú 'dódo ledre bì kpì ngàrá ndaá 'bì Yésù kí 'Dówù Lomo simíné wá ní. ⁵ Abú 'yì ranga ga gére née ukuní ledre kídí yée niyí mbigí 'yìmikása ga bì 'bì Yésù ní yá née ranga, utúasání rómo domá kí ledre wá. ⁶ Abú 'yì ranga ga gére née ndìsìní 'dódo ledre káa éyì bì owo romoní ledre domá ní yá, wo bì ma'díí ní, máówo rómo doyé kí ledre. Ówo yémesé go bilámáne simi ledre ga bì mándìsì 'dódo yée zìse ní.

⁷ Ndaá 'bì ené kóo lúyú ledre zíma ndìsímá 'bò'bù romá kí óto úndrusé simi bì mándìsì 'dódo bilámá ledre 'bì Lomo zìse lá gbékpíne má'dí'bi éyì gì zìse wá ní wá. ⁸ Má'dí'bi gága amá éyì gì zì 'yì e mēngì moko 'bì Kírēsìto kíe dongarásè wá. 'Yì e i'bíní yì eyé éyì e ye kí mimbé'deyé kíé'do. ⁹ Simi bì kóo mááyí dongarásè íri ní, abú lerì ngíti géyì éyì e mēngíní kóo máa ndotó, máómbo amá kóo éyì e gì zìse wá. Ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Kírēsìto oguní gì simi Mekedoníya ní, i'bíní sáká éyì go zíma. Gì zì kéyì née, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máílí ídí káa do éyì miówó dosé gì ro sáká éyì wá. ¹⁰ Máúku zìse ma'díí káa zì bì mááyí 'yìmikása 'bì Kírēsìto ní, ledre bì kóo mándìsì mbófo romá kíe máyá ndásé í'bì éyì sáká máa kíe wá ní, mááyí fú lá ndìsì mbófo a simi Ákaya ona 'yì bì ni úcuómo máa ní ndaá. ¹¹ Ndaá 'bì ené gì zía bì ya 'búse ndaá domá wá ní wá. Lomo owo bú kídí 'búse ni domá kíngaya. ¹² Mááyí ndìsì mēngì moko amá

tí fú káa zí bì lengbe ní. Káa bì 'yì ɾanga ga gére nées nìyí ndìsì mbófo royé kídí moko eyé nì kpá káa zí 'bì ezé ní ke. ¹³ 'Yì ga gére nées ndaní eyé mbigí 'yìmikása ga bì 'bì Kírésìto ní wá, moko eyé ndaá kpá miútúásáne wá. Ndìsìní lá lóndo sée kí úku ledre kídí yée nìyí 'yìmikása 'bì Kírésìto. ¹⁴ Miméngì ledre eyé nées utúasá ówó kací komomá wá, gì zía Satána utúasá kpá bú lóndo roné zí 'yì e, ndìsì lóndo 'yì e kídí nées nì maláyika 'bì Lomo. ¹⁵ Gì zí kenée nées, 'yì ɾanga ga gére nées utúasání yì eyé bú kí roko'bù bì gì zí Satána ní ógù ndìsì 'dódo ledre zí 'yì e káa zí 'yìmikása ga bì 'bì Kírésìto ní. Karanée Lomo nì 'dó'do yée ásáne kpìnì kí miméngì ledre ga gére nées.

Páwulo 'do'dó gì ro ledre 'bì Kírésìto

¹⁶ Mááyí kpá úku ándá zíse, 'yì ndaá sómù a bì ya mándìsì mbófo romá nées mááyí 'yì ɾifu ní wá. Togù nì káa zí mándìsì mbófo romá ní yá, índisé aka mbílìse zíma zíse úwú ledre ga bì mándìsì úku yée ní mbìmbì. ¹⁷ Mámbofo amá romá nées kí sómù ledre bì kídí Ngére ili ne ní wá, máílì máa zíma ídíma káa zí 'yì ɾifu ní. ¹⁸ Káa zí bì ngítì géyì 'yì e ndìsìní mbófo royé gì ro éyì ga bì mēngì yée ye ní. Mááyí kpá ndìsì mbófo romá gì ro moko 'bì Kírésìto bì mándìsì mēngì a ní. ¹⁹ Káa zí bì lúrúsé kídí ásé 'yì ówo ledre e ní, ídíse mu ndìsì ndìsì kótrù rosé fú kí 'yì ɾanga ga gére nées ásé ówo misínyíye. ²⁰ Ówosé ledre wá gì zí 'dì? 'Yì ga bì ndìsìní óto sée káa do owúkùlù eyé e, zíye ndìsìyé lóndo sée kí 'dì'bi éyì esé e ní,

do ndìsiyé kí óngbo komosé kpá drú ní. Éyí bi mēngì sée zise ndá'ba ndìsì ndìsì kótrụ rosé kéye ní 'di? ²¹ Mánḡúnḡu go kídí máúku kóo ledre e go zise káa zí 'yì bi owo ledre wá ní káa zí bi ngíti géyì 'yì e somúní ní.

Abú 'yì ranga ga gére née ndìsìní mbófo royé gì ro ledre ga bi ndìsìní mēngì yée née yá, mááyí mbófo romá kpá kenée abú ni zise káa zí ledre rifu ní. ²² Togú ukuní kídí yée niyí gì simi kúfú bi Ébere ní yá, mááyí kpá gì simiyé, togú ya gì simi kúfú Isiréle e yá, mááyí kpá gì simiyé, togú ukuní ya yée niyí gì simi bulúndu Abarayáma yá, mááyí kpá bulúndu Abarayáma. ²³ Togú ukuní ledre zise kídí yée niyí 'yì 'bi moko 'bi Kírésìto yá, mááyí úku ledre zise káa zí 'yì bi doa sinyí misínyí ní, mándìsì mēngì moko 'bi Kírésìto rómo doyé mbá, do óto ándá máa miótoándá simi sḡḡìni, do ndìsiyé ócó máa kíngaya do í'bí zíma 'duo umbu zíma ndìsì ólúógumá gì zíye 'duo gì gu.

²⁴ Kí'dí ìnyì simi ngíti géyì sḡḡì kadra, Yúda ga gére née ndìsìní ócó máa kí sí'dí cḡkérì a doa sokó doa ìnyì doa eso (39). ²⁵ Mìngburoko 'yì 'bi Róma ocóní máa kí ngbángbá kí'dí ota (3), zí ngíti géyì 'yì e óngbo máa kí tutú e kí'di kéré. Simi ngíti sḡḡì kadra zí kuḡngba 'déwené kíma kí'dí ota (3), zí bi áráne domá ndre kí ndìsì éle do iní. ²⁶ 'Do'dó ga bi mándíki yée simi gámá ga bi kací moko 'bi Kírésìto ní, ngíti géyì niyí ngburu e ndìsìní kí úcu'dútụ misi'di e, ngíti géyì yá 'yì ugu e ndìsìní kí tóro 'dútụ misi'di e, ngíti géyì yá 'yì amá e kí 'yì lónḡó e ndìsiyé 'dó'do

máa. Ngíti géyì yá zíma ndíki 'do'dó gí zí 'yì ga bì simì gara ní. Zíma kí 'dó'dóma simì yana súwú gí zí ndéré ga bì gbála ní, ngíti géyì yá, gí zí mǐngburoko síli ga bì ndìşì kízì kurúngba do iní ní, ngíti géyì yá gí zí 'yì ga bì ndìşìní óto royé kídí yée niyí 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. ²⁷ Mándìşì méngì moko kí roko'bumá mbá gí ro zíma sáká romá. Ngíti géyì yá 'bì 'di'bi komomá kí ndùlù wá. Ngíti géyì yá zíma ndìşìmá kadra teké éyì miánu kí iní oguní taramá wá. Ngíti géyì zíma ndìşì 'dó'dóma gí zí drù gí zí lerì bongó. ²⁸ Simì ledre ga gére née mbá, mongú a mándìşì sómù ledre 'do'dó ga bì ndìşì ndíki 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. ²⁹ Kací kadra mbá mándìşì sómù ledre gí ro yée ga bì roko'bù 'bì Lomo ndaá aka simiyé wá ní gí ro zíma sáká yée, zí mǐmbé'demá ndìşì éşìne miésì gí ro yée ga bì londoní yée go gí ro zíye lúyú ledre ní.

³⁰ Togú mándìşì mbófo romá, ni miútúásáne zíma ndìşì mbófo romá gí ro éyì ga bì mándìşì méngì yée zíşe ndìşìsé lúru máa káa zí mááyí 'yì rifu ní. ³¹ Máúku zíşe ba ma'díi ledre. Lomo bì 'Bù Ngére Yésù, bì ni miútúásáne zí 'yì e ndìşiyé mbófo wo ní owo bú kídí maránga amá řanga wá, mándìşì úku mbigí ledre. ³² Simì bì kóo mááyí simì gara bì Damásika ní, gávana bì kóo ndìşì méngì moko sù şìlì mongú ngére bì Aréta ní oto kóo asíkiri ené e tara mbotù gara máa née gí do bì zíye 'dí'bi máa. ³³ Gí zí kényì née ní, zíma ékì ndìşìmá simì mongú gbété zí ngíti géyì 'yì e éşìogù máa kée kí ká'dá sága gí do bifúó bì ro gara bì o'bóní ro gara máa née ní ní. Née misi'di

bı máómo doa ní.

12

Lomo 'dodo ere zí Páwulo

¹ Nı miútúásáne zıma ndısi mbófo romá, abú máútúásá amá ndıki éyı gi simı a wá ndotó. Ledre ga bı Ngére Yésu 'dodo yée zıma ndısi lúru yée ní, mááyı fú lá ndısi úku ledreyé. ² Máówo bú bilámáne kídı Lomo 'di'bi kóo ngúru 'yi 'bi Kırésıto go gi komo ere 'desı. Kacı ledre máa née mengı simıbi go sokó doa eso (14). Éyı bı máówo'dı'bi wá ní, togú Lomo 'di'bi kóo née kuru'bu a nyé, togú lá lomo roa yá máówo wá. Lomo owo yi ené ne. ³ Ma'dıi éyı bı máówo'dı'bi ní, Lomo 'di'bi kóo wo go. Togú kuru'bu a nyé, togú lá lomo roa yá, Lomo owo ne. ⁴ Lomo 'di'bi kóo wo go gi komo ere simı 'be 'bi rokinyi bı ndısinı ndólo a paradısa ní. Zıma úwú tú'dú ledre e ıri wo bı 'yıma'dı utúasá lıkpı a ne zıse wá ní. ⁵ Togú gi ro ledre mbófo ro 'yi káa zí o'do née yá, née kóo go éyı bı mááyı mbófo romá gi roa ní, tí lá máılı méngı ledre máa wo née wá. Mááyı ndısi gbúrógbó dujú kı ledre máa wo bı kídı mááyı 'yi lúyú ledre ní. ⁶ Abú mááyı kóo mbófo romá yá, ndaá 'bi ené řifu wá, gi zıa máúku yi amá née ma'dıi ledre. Tı lá máılı amá mbófo romá wá. Máılı 'yi e idını óto komoyé dujú ro ledre bı mándısi mengı a kpá kı úku a zıye ní.

⁷ Gi zıa bı mándısi mbófo ledre ga bı Lomo 'dodo yée zıma ní, zí Lomo ótoómo misi'di zí Satána óguné ndısi í'bi 'do'dó romá.

8 Máíni ini go zí Ngére Yésu kí'dí ota, idí 'dí'bióyó 'do'dó néesi gí romá 'dá'ba. 9 Zí Kírésito úkulúgu ledre zíma kídí, “Ndá sómú ledre wá, mááyí sáká yí, roko'bumá ni bo kíngaya gí ro sáká 'yí ga bi roko'buyé ndaá ní kée.” Káa zí bi goó kenée ní, mááyí ndísi mbófo romá kíngaya gí zía máówo go kídí Kírésito ni ndísi í'bí roko'bu zíma. 10 Néesi éyí bi mááyí gí zía kí rokinyi ní. Abú roko'bu ndaá romá wá, abú ukucayiní máa, abú 'do'dó ndiki máa ba káa zí 'díya, abú kpá umbu, mááyí ngúngu éyí ga gére néesi mbá gí zía mááyí 'yí 'bi Kírésito. Abú ni káa zí roko'bumá ndaá yá, roko'bumá ni bo.

Sómú ledre 'bi Páwulo gí ro 'yí ga bi 'bi Koríndo ní

11 Ni zíma komokenyí zíma ndísimá ódromá gí romá káa zí 'yí rifu ní, ndaá káa do ledre wá, ótosé máa sée zíma ndísi ódromá kenée. Ásé kóo idí se 'yí ndísi úku yéme ledre gí romá. Abú mááyí kenée yá, ndaá 'bi ené bi yaá 'yí ranga ga gére néesi romoní domá ní wá, márómo doyé simi miméngi ledre e. 12 Simi bi kóo mááyí dongarase íri ní, mándísi kóo méngi mbá éyí ga bi kí roko'buyé 'dodoní kídí ma'díi, mááyí 'yimikása 'bi Kírésito mándísi útusimimá miútu. 13 Togú lúrúsé kóo káa zí éyí bi 'búse ndaá domá wá gí zía bi mándú'yú sée gí ro zise sáká máa wá káa zí bi mándísi ndú'yú ngíti géyí 'yí ga bi 'bi Kírésito ní wá ní, idíse ótoómo ledre zíma.

14 Ba ní sindí kadra ogú go gí ro ota ngásáogumá lúru sée íri. Máútúásá idí káa do

éyì miówó dosé gí ro zíse sáká máa wá. Mongú ledre amá nì gí ro sáká sée gí do bì zí ledre 'bì Kírésìto ngbóróne simisé. Gí zía mááyí 'bùsé simì Lomo. Ówosé bú bilámáne kídí minzéré owù e sakání eyé 'yì ndíki yée ye wá, 'yì ndíki yée ndìshíní sáká yée ye gí ro zíye ngbóróye. ¹⁵ Gí zí kényì nées ní, mááyí í'bí éyì ga bì zíma ní za mbá ndìshì sáká sée kíe zíma kpá í'bí cù kùrù'bù má zí rìkì 'do'dó e gí ro sáká sée. Sara togù máméngì éyì e go gí rosé kenée ní, útúásásé gbawá óto 'búma cùku'dée? ¹⁶ Ma'díi, tù'dù ngítì géyì 'yì e gí dongarásé owoní bú kídí simì bì kóo mááyí zíse íri ní, mándá 'bì amá kóo éyì miówó dosé zíse ndìshì sáká máa wá. Abú kenée ndotó, ngítì géyì 'yì e ndìshíní kóo fú uku ledre kídí mándìshì kóo 'dì'bi éyì e gí zíse simì ugu roné. ¹⁷ Abú gba 'yì ga bì kóo mákása yée zíse íri ní, 'dì'biní kóo eyé éyì e gí zíse ógù kíe zíma wá. ¹⁸ Mákása kóo Tító e kí ngítì 'yì lódù kací Yésù zíse íri. Miméngì ledre ezé kí ya'dá ga gére nées nì yì ené kóo mbá kíe'do, bikérì 'yì bì gí dongaráye 'dì'bi kóo éyì e go gí zíse ní ndaá.

¹⁹ Ledre bì mááyí úku a ba, ndásé sómù a bì kídí ndìshìzé nées ítí kangúze gí zía bì ngítì géyì 'yì e ukuní kídí 'dì'bizé kóo éyì e go gí zíse ní wá. Ukuzé zíse mbigí ledre do komo Lomo gí zía azé mbigí 'yì ga bì 'bì Kírésìto Yésù ní. Ilizé sáká sée gí do bì zíse ídise mbigí 'yì ené e. ²⁰ Mándìshì yáa sómù simimá gí rosé gí ro ledre ga kóna mándìshì 'dódo yée zíse ní. Simì bì mááyí ógù zíse íri ní, máógundíki amá lolù gú sée do misì'dì 'bì Kírésìto káa zí kóo má'dódo

zise ní wá. Ngíti géyì 'yì e gí dongaráse niyí nda yì eyé ba írí go ndìsì ófú dongaráye kí lafúye, kí óto 'bú éyì 'bì lafúye doyé, kí ledre 'bì rará dongaráye, zíye ndìsì kí ífì dongaráye kí lafúye 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní, kí ɾánga óto ɾanga ro lafúye, kí lílìkpì dongaráye, kí ndìsì óto royé kídí yée oworomoní ledre gí do lafúye, nda kpá kí úkuóto ledre ga bì zía ífì dongaráye ní. ²¹ Mándìsì kpá sómù ledre kídí, simi bì mááyí ógù zise írí ní, mááyí ídí kí mongù dokuwu kó'dù Lomo. Gí zía tù'dù ngíti géyì 'yì ga bì kóo luyúní ledre ní, oyólo'bóní eyé aka sómù ledre eyé zíye ndá'baóguyé zí Lomo fú lá wá. Niyí aka yì eyé fú lá ndìsì méngì ledre 'bì dokuwu 'bì ndìsì méngì 'berì.

13

Páwulo mada 'yì 'bì Kírésìto ga bì simi Koríndo ní

¹ Ídísé ówo a kídí ba go ota miógumá gí ro lúru sée írí. “Ledre ga bì za mbá áse ótoyéme yée dongará 'yì kí ezené ní idí idí do komo 'yì e gbre togù mbú ota.” ² Máésì kóo sílìma go komosé simi gbre miógumá bì kóo írí ní. Mááyí ba go kpá ésì ándá sílìma komosé abú mándá aka írí wá. Simi bì mááyí ógù írí ní, mááyí í'bì 'do'dó ro 'yì ga bì kóo luyúní ledre go ní. ³ Idí idí miówoné zise kídí, Kírésìto ndìsì úku ledre ga gére nées ne kpurú gí simimá zise. Ndaá 'bì ené bì kídí roko'bù ndaá zía méngì ledre kée wá ní wá.

Roko'bua romo do ledre e mbá. ⁴ Abú ufuní kóo Yésu káa zí 'yì bi roko'bua ndaá ní yá, Lomo ili ne kenée. Zí Lomo kóo go úru wo kí roko'buné. Zée 'yì ené e azé kpá cé káa zía ní, Lomo ni í'bí roko'bù zíze káa zí bi kóo i'bí roko'buné zía ní gí ro zíze ndìsìzé sáká sée kíe.

⁵ Ídísé lúrú miméngì ledre esé e bilámáne, togú niyí bilámáye yá kídí ñgúngusé ledre 'bì Kírésìto Yésu go, ásé kéne go éyì kíé'do. ⁶ Másómù ówoyémesé go bilámáne kídí azé mbigí 'yì 'bì moko ga bi 'bì Kírésìto ní. ⁷ Ndìsìzé ìni ìni zí Lomo idí ndìsì sáká sée gí do bi zise ndìsìsé méngì mbá ledre ga bi niyí miútúásáye ní. Ukuzé ezé ledre née kenée gí zía bi yaá azé bilámá 'yì e ní wá. Ilizé gí ro zise ndìsìsé méngì ledre ga bi niyí bilámáye ní, abú ngíti géyì 'yì e gí dongarase lurúní zée káa zí moko ndaá simizé wá ndotó. ⁸ Ilizé yì ezé ndìsì méngì dujú mbigí ledre ga bi Kírésìto ili yée ní, káa bi azé ndìsì méngì ledre bi ngára ndaní eyé ma'díi ledre e wá ní ke. ⁹ Azé kí rokinyi abú 'yì e lurúní zée káa zí roko'bù ndaá zíze wá, owozé go bilámáne kídí ñgúngusé ledre 'bì Kírésìto bi 'dodozé zise ní go. Azé ndìsì ìni ìni gí rosé gí ro zise útúásáse kacì komo a káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁰ Née sì ledre bi máéké ledre ba kása zise énzì komosé kíe ní. Simi bi mááyí ógù zise íri ní, mááyí ógundíki sée fú ndìsì méngì ledre ga bi utúasání miútúásá ní. Gí zía roko'bù bi Ngere Yésu i'bí zíma ní, ndaá gí ro zíma ndìsì 'dó'do sée kíe wá, ni gí ro sáká sée.

Odu mandá gí zí Páwulo

¹¹ Owú 'bì Babá e, ba go odu kúrúma zíse. Ídísé ndíṣì bilámáne. Zíse óto komosé ro ledre ga bì máúku yée zíse ní, gí ro zí ndíṣì esé kí lafúse ídíne bilámáne. Mááyí íni ini gí rosé zí Lomo idí óto 'bú lafúse dosé gí do bì zíse ndíṣìsé bilámáse.

¹² Ídísé ndíṣì í'bí mandá dongaráse kí lafúse kí 'búne. ¹³ 'Yì 'bì Kírésìto ga bì azé kéye yáa ní, í'bí mandá zíse íri kíngaya.

¹⁴ Sáká éyí 'bì Ngére ezé Kírésìto Yésu, kí óto 'bú 'yì e bì 'bì Lomo ní, kí kéyì lámá 'bì 'Dówú Lomo idí ídí kíze cakaba za fí.

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102